

Vācijas vēsturnieki par holokaustu Latvijā: “Gebelsa skola”

No vēsturniekiem, kuri ir izvēlējušies rakstīt par holokaustu Latvijā, mani ir pārsteiguši vācu vēsturnieki, kuru tieksme ir iet savu īpatnēju Vācijas ceļu...

Pirmajā tūrē Gebelsa¹ “īstenību” sastapām kā nacistiskās valsts nepieciešamību radīt, kā šodien (lietojot mūsdienu terminoloģiju) teiktu, virtuālu laiku un telpu Hitlera Jaunās Eiropas vīzijas pilnveidošanai. Šodien biežāk un biežāk vismaz latvieši ar Gebelsa radītām “īstenībām” sastopas kā demokrātiskas Vācijas vēsturnieku dogmām, t.i., deklarātiem, ne pierādītiem spriedumiem. Leopolds fon Ranke² liekas miris 20. gadsimtā.

Propaganda Hitlera laikā netika skatīta kā meli vai patiesība, bet gan kā valstiska vajadzība. Tad, kad 1941. gadā *Wochenschau* programmās Gebelsa rādīja, kā latvieši sita židus un dedzināja sinagogas, vācu skatītāji, pat partijas biedri, nebūtu varējuši tos kadrus uztvert kā īstenību, jo tad viņiem būtu jāuztver visi filmu raidījumi par “Kristāla nakti” kā īstenība. Vācu tauta, varbūt tad nacisma apmāta, bet tomēr nevarēja nezināt, ka iela un filma nav viens un tas pats. Tad cilvēki zināja, ka valstij bez fiziskas telpas iekarošanas jārada arī ideoloģiska sapņu telpa. Šodien, vēl sapinušies vecā gadsimta tīklos, vācu vēsturnieki vairs nezina, kā lasīt Gebelsa sarūsējošo pulksteni: kā ciparplati, kas nepārtraukti melo, vai kā tādu, kas divreiz dienā izpauž kaut kādu aizkapa gudrību, vai kaut ko tādu, kas var aizstāt darbu arhīvā? Gebelsam bija svarīgi savu tautu pārliecināt, ka visas tautas pasaulē nist ebrejus un vēlas viņu iznīcināšanu. Bet tas nenozīmē, ka tas tā bija. Mani komentāri vairāk vai mazāk attieksies uz vispārīgu vācu vēsturnieku viedokli, kā arī uz specifiskiem izteikumiem par holokaustu Latvijā, kā, piemēram, no vēsturniekiem Andreja Angrika (*Andrej Angrick*) un Petera Kleina (*Peter Klein*) (turpmāk: A&K) pētījuma “*The “Final Solution” in Riga: Exploitation and Annihilation, 1941–1944*” (“Galējais atrisinājums” Rīgā: Eksploatācija vai iznīcināšana (1941–1944)) un arī Katrīnas Reiheltes (*Kathrin Reichelt*) “*Lettland unter deutscher Besatzung 1941–1944. Der lettische Anteil am Holocaust*” (Latvija vācu okupācijā 1941–1944. Latviešu līdzdalība holokaustā). Lūk, citāts:

No šī viedokļa skatoties, RSHA instrukcijas veicināt pogromus Latvijā krita labi sagatvotā augsnē. Pašaizsardzības spēkiem Rīgā nevajadzēja nekādu mudinājumu, lai uzsāktu savu kaimiņu iznīcināšanu. Latviešu nacionālisti jau ilgi

¹ Pauls Jozefs Gebelss (*Paul Joseph Goebbels*) – Trešā Reiha propagandas ministrs no 1933. līdz 1945. gadam.

² Leopolds fon Ranke (1795–1886) – vācu vēsturnieks.

*pirms tam paši kultivēja plānu, kas nebija nekas cits kā likt praksē tradicionālo antisemitismu. Ar vācu okupantu ierašanos latviešu nacionālisti sāka realizēt savus plānus praksē, attaisnojot savu darbību kā atbildi NKVD noziegumiem. ... Klišeja žīds–boļševiks pilnīgi realizējās ... tāpat parādījās, attaisnojot noziegumus pret ebrejiem, pēckara prāvās.*³

Ja būtu nekaunīgs, vadoties no A&K tekstiem, varētu teikt, ka Vācijas vēsturnieku vidē atdzimst nacisms. Teksts gandrīz vārdu pa vārdam atkārtoto, ko Gebelss un Hitlers teica 1941. gadā un būtu gribējuši, lai simts gadus pēc nāves vēsturnieki to atkārtoto. Autoru teiktais līdzinās tam, ko Gebelss jau holokausta norises laikā izplatīja arī ar *Wochenschau* palīdzību, lai ietekmētu pasaules domu. Cik daudz un ko no Hitlera ideoloģijas un pareģojumiem A&K šodien ir gatavi aizstāvēt no šiem darbiem, mēs pilnīgi nevaram pateikt, tomēr viņi, šķiet, ir gatavi krist un celties par to, ko par ebreju iznīcināšanu jau pirms kara nacistu publisko attiecību orgāni sāka pumpēt savā un pasaules ausī par “notikumiem” Latvijā. Manis teiktais attiecas uz A&K darba trešo nodaļu, kurā nekas tāds nav teikts, kas jau pirms kara nebūtu bijis programmēts un proklamēts nacistu sabiedrisko attiecību birojos.

A&K un Reiheltes “Hitlera zāģis”, ar kuru kāro pārliecināt laikam arī latviešus, ir klišeja “žīds–boļševiks”, kas bija vāciešu galvenais sauklis, ar kuru 1941. gadā iebruka Austrumeiropā. Saukli, kuru Gebelss un Hitlers varēja izteikt tikai kā cerību, A&K šodien sludina kā patiesību. Tas, ka sauklis “žīds–boļševiks” Austrumeiropā un arī Latvijā ir veicis vēl ne pilnīgi izprastu postu, kas joprojām turpina saindēt austrumeiropiešu attiecības ar ebrejiem un laikam arī ar vāciešiem, nav noliedzams. Tomēr problemātisks paliek jautājums, kādu lomu tas spēlēja un varēja spēlēt holokaustā, jo tāds formulējums Latvijā pirms vāciešu okupācijas nebija zināms. Šinī sakarībā ir svarīgi zināt, ka Latvijas latvieši pirms vācu okupācijas nekad neatsaucās uz boļševikiem kā boļševikiem, bet gan kopš Stučkas laikiem latvieši lietoja terminu *lielinieks* – vārdu, kuru pat vācu okupācijas presē vēl varēja atrast. Pat ja starp dažiem Latvijas antisemītiem citā formulējumā tas varēja būt bijis zināms, tas nebija centrāls viņu antisemītismam un pasaules uzskatam. A&K&R formulējumā tieši šī saukļa/ticējuma dēļ latviešu nacionālisti sākuši plānot grautiņus jau pirms vāciešu ienākšanas.

No vēsturnieku cunftes viedokļa tādu jautājumu vēdināšana nav ļaunums pats par sevi, bet tas paliek par glupību, ja ar to apietas kā ar dogmu, sev pie rakstot gudrību, kas latviešu nacionālistiem it kā trūkusi. Šī saukļa patiesības

³ “In this respect the RSHA instructions to release pogroms fell on fertile ground here. The self-defense forces in Riga needed no encouragement to take action against their neighbors. Latvian nationalists long cultivated an intent to do so on their own, which amounted to nothing more than putting their traditional anti-Semitism into practice. With the arrival of German occupiers, Latvian nationalists began to translate their intent into deeds, seeing their actions “justified” as an immediate reaction to NKVDs crimes. [...] The cliché of Jewish Bolshevik had taken hold completely and – as the above shows – even appeared in the post-war trials as a stereotype used to justify the crimes against the Jews that followed the German capture of Riga.” (Citāts no A&K, 65. lpp.)

kodols, ja nacistu lozungu kā tādu gribam godināt, pat labākajā gadījumā nav bez blakus problēmām. Vispirms tā izcelsme un kauzālā saikne ar ebreju šaušanu ir apšaubāma. Kad, kur, ko, kā?

Visgudrie vēsturnieki deklarē, ka šis sauklis esot bijis mīts bez pamata, tomēr visi primitīvie nacionālisti esot tam ticējuši un Latvijā uzsākuši brutālus pogromus. Nav jāaizmirst, ka nacisti lietoja šo saukli divējādi: deklarējot, ka žīdi ir boļševiki un ka visa tauta tic, ka žīdi ir boļševiki.

Interesanti, ka atšķirībā no mūsdienu vēsturniekiem pat Štālekera savā ziņojumā atkāpjas no nacistu lozunga striktas pielāgošanas Latvijā. Viņš piezīmēja, ka Latvijas ebreji galvenokārt bijuši cionisti un ka Baigajā gadā viņiem nav bijusi valdošā loma ne valsts, ne partijas aparātā. Turpinot Štālekera teikto, ebrejiem arī nebija nozīmīgas vietas Latvijas čekā un viņi nespēja nekādu zināmu lomu ne cilvēku spīdzināšanā, ne izvešanas akcijā. “Faktu” par žīdiem kā spīdzinātajiem latvieši varēja iemācīties no nacistu laika preses, kur tādi stāsti nebija retums.

Ir tiesa, ka daudzi latvieši kaut kad pirms holokausta laika vai pēc sāka ticēt šim sauklim, bet vācieši maldās, deklarējot, ka latviešiem kā tautai piemīt “stulbuma gēns” formulēt savu pasaules uzskatu no absurdiem mītiem. Man nav skaidrs, kādēļ vācu vēsturnieki, pārkāpjot racionālisma robežas, cinās par nacisma lozungu. Ja Hitleram bija taisnība par latviešiem kā žīdu šāvējiem, vai arī vēl kādos citos tematos izpaudās viņa gudrība? Vai, uzsākot karu ar Krieviju, viņš bija uz gudrības viļņa? Kas viņa ideoloģijā bija paties? Štālekera ziņojumi uz Berlīni konfliktē ar vēsturnieku tēzēm arī vēl citos tematos. Viņš raksta, ka Latvijā, tāpat kā Lietuvā, pogromus bija grūti uzsākt. Viņš min tikai vienu gadījumu Latvijā, kuru viņš sauc par pogromu.⁴ Visas pārējās šaušanas esot bijušas viņa vīru organizētas. Kam lai tic? Reiheltei, kura gatava mirt par Gebelsa “patiesību”, vai nacistu virsaitim, kura uzdevums bija telegrafēt patiesību uz Berlīni?

Arī pēckara liecību lietošana, lai aizstāvētu Hitlera/Gebelsa patiesību, neiztur kritiku, jo šeit mums ir darišana ar traumatizētiem cilvēkiem, kuru smadzenes savu duci gadu nacisti bija skalojuši. Ir interesanti sekot A&K argumentam, viņu lēnajai rotācijai pašiem ap savu asi, kas beidzot argumentu noved pie viņu pirmavota – Hansa Krausa pēckara liecības. Krauss bija Baltijas vācietis, eksnacists un žīdu šāvēju – *Einsatzkommando* biedrs ar pieredzi Baltijā. Nav jābūt pironistam, lai redzētu, ka Krausa teiktais ir būtisks, ja ne burtisks Gebelsa un Hitlera izteikumu atkārtojums. Frāzes, kurām savulaik vismaz no nacistu viedokļa bija sava liederība, tagad arī to ir zaudējušas?

A&K pamatā darbojas ar apgrieztām polaritātēm, sajauc konsekvences ar ieganstiem. Pētījumi rāda, ka dažās Eiropas zemēs, kā Holandē, antisemitisms bija plašāk izplatīts pēc holokausta nekā pirms. Arī Latvijā Gebelsa pūlēm kādiem panākumiem būtu bijis jābūt.

⁴ Pogroms/grautiņš nacistu versijā ir termins, kuru vācu vēsturnieki izvēlējušies nepētīt. Es par šo konceptu esmu rakstījis vairākos rakstos. Vispilnīgāk par to esmu izteicies interneta rakstā *Exchange with Anton Weiss-Went*.

Vācu kolēģi būtu varējuši drusku papūlēties dokumentēt žīdu šausanas pirmsākumus Latvijā – caurskatīt vācu tiesu dokumentus, kas šo jautājumu ir izmeklējušas.⁵

*

Jau no pašiem pirmsākumiem mēs varam teikt, ka “pasaulē” pati sevi par holokaustu Latvijā ir maldinājusi. A&K tēzes nepaceļas pirmo reizi, tās arī vairākkārt ir bijušas tiesās caurskatītas.

Atkāpei maza anekdote, kas īstenībā ir vairāk nekā tikai anekdote: sešdesmitajos gados vairākās Rietumu valstīs uzsākās latviešu kara noziedznieku meklēšana un tiesāšana. Šī kara noziedznieku meklēšana noveda pie 19 tiesu procesiem: ASV – 13, Kanādā – 3, Vācijā – 3. Šo prāvu iznākumu varbūt, ja negribas raudāt, var pat uzskatīt par komisku. No 13 prāvām ASV uzvarēja divas, Kanāda zaudēja visas trīs, un Vācija uzvarēja visas trīs. Neiedziļinoties šo prāvu sīkumos (varbūt – detaļās), nevaram neredzēt, ka Vācijas tiesas darīja kaut ko pareizu, bet Kanādai un ASV kaut kas buksēja. Kādēļ vācu prokuroru un tiesnešu rezultāti ir tik atšķirīgi no kolēģu darba Kanādā? Pilna atbilde šai dubultmiklai ir sarežģīta, un par to esmu agrāk rakstījis, bet īsumā varam teikt, ka Kanādas un ASV prokurori uzsāka ar A&K līdzīgi nepierādāmiem vispārinājumiem, kuros slēpās vairāk dziņas pēc viedokļa nekā patiesības. Piemēram, Rietumu tiesās bija arī, ja ne vienmēr, atklāti izteikts arguments, ka Latvija bija draudzīga zeme nacismam vai pat tā “sabiedrotā”, t.i., ka Amerikas un Kanādas juristi bija iesūtīti Latvijā izmeklēt iedomas: piemēram, apgalvojums, ka Latvija bija noziedzīga zeme – tādēļ Vilim Hāzneram ir jābūt noziedzniekam!? Vācu juristi turpretim uzsāka izmeklēšanu ar konkrēta cilvēka konkrētu noziegumu. Viņiem bija zināšanas par karu un holokaustu, kas trūka amerikāņiem un kanādiešiem. Izmeklētāji piesaistīja vēsturniekus, kuri lielāko tiesu bija vai nu vācieši, vai tādi, kas specializējās Vācijas vēsturē. Vadoties no prāvās iesniegtiem dokumentiem, varam redzēt, ka Amerikas prokuroru zināšanas par Latviju bija no kļūdaini plānām līdz plāni kļūdainām. Varam arī ne bez ironijas iegaumēt, ka Kanādas gadījumā kroņa tiesas padomdevēji bija vācu vēsturnieki: Erihs Haberers (*Erich Haberer*), Betina Birna (*Betina Birn*), Ralfs Ogoreks (*Ralf Ogorreck*) u.c., draugi un kolēģi A&K&R.

Galvenis, ko varam teikt par Vācijas juristiem atšķirībā no tās vēsturniekiem, ir tas, ka viņi bija brīvi no Gebelsa ietekmes, liekas, viņi saprata, ka, lai saprastu kolaborāciju, jāsaprot okupācija. Viņiem svarīgāk bija prāvu uzvarēt nekā deklarēt viedokli. Un, pirms viņi ķērās klāt latviešu lietām, viņi jau bija iztiesājuši daudzus vāciešu kara noziedzniekus, arī tādus ar pagātnei Baltijā. Tie vācu juristi, kuri tiesāja Arāju, nebija ne iesācēji, ne ideologi.⁶

*

1. *kļūda*. Vācu vēsturnieki maldās, runājot par Latviju un Vāciju kā līdzīgām sabiedrībām.

⁵ Piemēram, E. Grauela, 9. policijas bataljona, A. Besekova, V. Arāja un citu prāvu dokumentus.

⁶ V. Arāja prāvas vācu juristi Hamburgā starplaiku sarunās šūpoja savas galvas par amerikāņu sūdzību pret Vili Hāzneru.

Vispirms Latvija bija okupēta zeme, un Vācija bija okupētāja valsts. Iebrūkot Latvijā, vācieši nevienu kara likumu ne atcēla, ne mīkstināja. Neviens mēģinājums pierādīt, ka latvieši okupēja Latviju, nevar beigties ar uzvaru. Tomēr lieku priekšā Latvijas vēsturniekiem piedot šo kļūdu, jo salīdzinājumā ar citām šī ir niecīga.

Svarīgāk būtu saprast, ka, salīdzinot ar nacistisko Vāciju, Latvija bija tehnoloģiski neattīstīta zeme. Lai arī Rīgā bija taksīši, tiem holokausta laikā vēl bija jāsacenšas ar ormaņiem. Citur Latvijā zirgs bija galvenais spēkrats un velosipēds – ātrākais satiksmes līdzeklis. Ne traktors, ne kravas mašīna Latvijā vēl nebija atvietojusi zirgu. Rīdzinieki un Ķegumam tuvākie pagasti bija apgādāti ar elektrību, bet lielākoties zemnieku mājās vācu laikā vēl iztika ar petrolejas lampām un vēja lukturkiem.

Ar kara sākšanos 1941. gada jūnijā Latvijas satiksmes tehnoloģija bija spiesta pakāpties vēl vienu attīstības pakāpienu zemāk: padomju vara izsludināja totālu satiksmes līdzekļu konfiskāciju, kurus bēgošā sarkanarmija vienvirziena ceļā aizveda uz Krieviju. Ne tikai Rīgas pilsētas zilie busi, bet arī vieglās un smagās mašīnas, vilcienvagoni un pat motocikleti bija jāaizved uz apriņķa pilsētu, kur tos pārņēma bēgļi uz Krieviju. Arī degviela maksimāli tika konfiscēta un paņemta līdz uz Krieviju. Ja vācieši Arāja komandai nebūtu sagādājuši pārvietošanās iespējas, tad viņu zilais buss nebūtu ticis ārā no Valdemārielas garāžas.

Vācu vēsturniekiem, pirms salīdzināt Latviju ar Vāciju, būtu jāizskaidro, kur Arāja komanda būtu dabūjusi degvielu, ja Štālekers nebūtu nodrošinājis tās apgādi no okupācijas spēku krājumiem. Gribētu, lai vācu vēsturnieki pastāsta, kā Arāja komanda tika pie zilā busa. Tikai viens Rīgas zilais buss bija aizķēries Latvijā, un tas viens nonāca pie Arāja? Kā tas brīnums notika? Buss piederēja Rīgas pilsētai, un pilsētai tas tika nozagts. Kuram Rīgā bija tāda vara, kas varēja atļauties zagt tik redzamu un visai tautai pazīstamu mantu?

A&K varbūt zina liecinieku, kurš zinātu teikt, ka Rīgas domē nacionālisti, gribēdami pēc plāna tikt no židiem vaļā, Arājam busu uzdāvināja! Tā avota problēma tomēr būtu, ka tanī laikā pastāvēja komandanta stunda un tādas domes nemaz nebija. Nemaz nerunājot par tikšanu līdz Daugavpilij un Liepājai: kā Arāja vīri būtu tikuši līdz Biķerniekiem?

Tad, kad okupācija ieilga, benzīnu varēja nopirkt melnajā tirgū. To pašu mēs varam teikt par alkohola apgādi. Kas būtu bijusi židu šaušana bez piederšanās, un viņi nedzēra samagonku, un ne piņģerots bija viņu norma. Ar vāciešu ienākšanu regulārais tirgus apstājās: ļaudis nekad nevarēja zināt, kurā dienā pienāks cukurs un kad milti. Alkohols tad tirgū negāja.

Arī ieroču pieejamības ziņā Latvija bija atbruņota zeme. Nemaz nerunājot par automātiskiem ieročiem, pat parasto šauteņu un municijas vācu ienākšanas laikā Latvijā bija ļoti maz. Jau krievi veica totālu atbruņošanu, kas turpinājās zem vāciešiem. Ieroču pieejamību mēs redzam no tā saukto partizānu apbruņojuma līmeņa. Daudzām partizānu vienībām bija jāapmierinās ar vienu bisi, varbūt pistoli. Tiesa, bēgošie sarkanarmieši dažās vietās pameta ieročus, bet tas nebija visur, un tūlīt pēc savas ienākšanas vācieši centās ieročus maksimāli savākt. Pavēle nodot ieročus Rīgā parādījās

laikraksta "Tēvija" pirmajā numurā. Vienīgi Centrālvidzemē latviešu partizāni, kuri lielā mērā sastāvēja no latviešu sarkanarmijas korpusa dezertieriem, bija kaut cik godīgi apbruņoti, un pat viņiem nebija gudri uzsākt kaujas ar sarkanarmiešiem. Tūlīt pēc ienākšanas vācieši sarkanarmijas dezertierus saņēma gūstā, atbrūvoja un aizsūtīja uz Prūsijas karagūstekņu nometnēm. Vairāk nekā tikai viens latvietis uzzināja, ka turēt neregistrētu ieroci nebija gudri. Ieroču piegāde bija viens veids, kā vācieši organizēja un kontrolēja latviešu "pašaizsardzības" vienību skaitu un lielumu. To noteica speciāls vērnahts reglaments.

2. *kļūda*: Ideoloģiskā sagatavotībā

Vēl viena Gebelsa atrauga ir uzturēt domu, ka pēc Hitlera mērauklas Latvijā vai kaut kur citur Eiropā tad dzīvoja ideoloģiski nobrieduši nacisti, kuri līdzinājās Hitlera sekotājiem Vācijā. Antisemitisms Hitlera Vācijā bija sabiezīnāts jēdziens, un viens no tā atzariem, kuru Gebelss nemitīgi atgādināja, bija, ka visa pasaule ienīst žīdus. Tikai skatoties caur Gebelsa acenēm, A&K varēja nonākt pie atklāsmes par Latviju kā sevišķi ideoloģiski "nobriedušu" zemi. Nekur pasaulē, ne arī Latvijā, universitātēs *Rasiskā higiēna* netika mācīta. Arī bērnudārziekiem lasīšana nebūt netika mācīta no antisemitiskas ābece. Kopš 1935. gada antisemitiskā literatūra Latvijā bija aizliegta. Vienīgi Baltijas vācieši varbūt bija apgādāti ar kontrabandu no Vācijas.

Ja A&K būtu taisnība, ka latviešu nacionālisti bija labāki antisemīti nekā vācieši, tad kā autori varētu izskaidrot, kādēļ vācu okupācijas gados Latvijas cietumos bija vairāk nacionālistu nekā komunistu. Salaspils cietumnieku lielākā daļa bija izplatījuši nacionālas skrejlapas, dziedājuši nepareizas dziesmas vai izvairījušies no iesaukšanas armijā. Kādēļ pat pārkonkrustieši nonāca cietumos? Uzskats, ka it kā holokausta laikā visa Eiropa, pat pasaule būtu bijusi žīdu iznīcināšanas gaidās, bija daļa no nacistu propagandas, no kuras, kā izskatās, vēsturnieki Vācijā vēl nav atbrīvojušies.

*

Atgriežoties pie sākumā dotā citāta. A&K raksta: *Pašaizsardzības spēkiem Rīgā nevajadzēja mudinājumu ... Latviešu nacionālisti jau ilgi bija kultivējuši vēlmi ... [iznīcināt] savus kaimiņus.*

Vai Mefistofelis ir atgriezies ievākt nodevas? Pēdējo pusgadsimtu vācu vēsturnieki ir locījušies kā gumijkoki, lai neatrastu "Hitlera pavēli", tomēr tagad kaut ko no tā plāna beidzot A&K ir atraduši. Pie tam vēl Latvijā. Pie tāda slēdziena A&K ir nonākuši, neminot ne vietu, ne vārdu, ne datumu vai avotu? Pamatā tas ir smieklīgs apgalvojums, tomēr man interesētu uzzināt, kādēļ A&K cīnās tik absurdi, lai bez mēra sasaistītu latviešus ar vāciešu noziegumiem. Latvijā ir maza zeme, un cilvēkiem, kuri varējuši būt iesaistīti tādā plānā, nebūtu bijis viegli paslēpties. Nav spiesta lieta ticēt, bet tie, kas pazīst latviešus, zina, ka viņiem nevajadzētu vāciešus, lai tādu konspirāciju atklātu. Pārgudriniekiem vajadzētu arī zināt, ka Latvija piecdesmit gadus bija KGB nagos un viņiem "taisnības" meklēšanai bija kloķi, kādi vācu vēsturniekiem nevarēja būt. Šinī jautājumā es sabiedrojos ar KGB.

Savā veidā pētišanas sākuma gados arī es meklēju "latviešu pavēles" esamību, bet katrs mēģinājums to atrast mani noveda pie "Hitlera pavēles", kuru

savukārt vāciešiem ir grūtības atrast. Katrā gadījumā tajos dokumentos, kuros es atradu, ka latvieši žīdu šaušanā ņēma dalību, bez izņēmuma arī vāciešu klātbūtne bija dokumentējama. Vissvarīgākās ziņas par holokaustu Latvijā es atradu Vācijas tiesu arhīvos Hamburgā, Dortmundē, Diseldorfā, Hannoverē u.c. Šinīs novietnēs var atrast tūkstošiem dokumentu: apzīmogotus un zvērinātus. Arī tādus, kuri liecina par “Hitlera pavēli”. Ja kaut kur būtu atrasta “latviešu pavēle”, ne tikai es, bet visa pasaule par to jau zinātu.

Gebelss arī domāja par nākotni, lai viņa holokausta versija dzīvotu mūžībā. Tā radās divas versijas par ebreju nošaušanu Jelgavā. Pirmo variantu arhīvā ievietoja Zemgales gebitskomisārs von Medams, kurš 1941. gada augusta sākumā, varai pārejot civiliestāžu rokās, ieradās Jelgavā. Tas bija drīz pēc 1500 ebreju nošaušanas Jelgavā. Tanī sakarībā viņš ebreju “pazušanu” Jelgavā pierakstīja trakiem, atriebības pārņemtiem, nevaldāmiem latviešiem. Viņa versiju var atrast Latvijas Valsts arhīvā. Otrais variants ir atrodams Ķelnes Tieslietu arhīvā Alfreda Bekū (*Becu*) aktīs. Pēc tiesu aktim Jelgavas žīdus nošāva leitnanta Bekū vadītā vāciešu grupu no Rīgas. Aktis satur detalizētus aprakstus par akcijas norisi. Pirms dodos pie veļiem, man gribētos uzzināt, kādi pierādījumi būtu vajadzīgi, lai pārliecinātu “trakos” vēsturniekus ticēt Bekū variantam.

Komentārus nobeigšu ar jau agrāk aizsāktu anekdoti. Būs vairāk nekā ducis gadu atpakaļ, kad es nonācu tiesiskā konfrontācijā ar vācu vēsturniekiem, A&K&R domubiedriem, Betinu Birnu un Ralfu Ogoreku. Abi bija padomdevēji Kanādas valsts prokuroriem, es biju ekspertlicinieks Pēterim Vitolam, kuru Kanādas kroņa tiesa bija iesūdzējusi par žīdu šaušanu Madonā. No faktuālā viedokļa lieta bija bez noziedzības satura, lai gan valdības puse bija savārijusi sarežģītu biezeni, kurā Vitolam bija jāaizstāvas par okupācijas režīma ieviesto kārtību Latvijā, gan arī tādiem noziegumiem, kurus vāciešu un latviešu SD vienības bija savārijušas Baltkrievijā. Vītola advokāts, kurš bija Vītola meitas vīrs, ar valsts prokuroru talāriem nomazgāja tiesas zāles grīdu: ne tikai panāca pilnu Vītola rehabilitāciju, bet arī izdevumu atmaksu plus sāpju naudu. Summa bija pāri par vienu miljonu. Šodien gribu pateikties vācu kolēģiem, kuri ar savām vājām zināšanām par Latviju arī man nopelnīja astoņus tūkstošus, kas bija atlīdzība par apmēram vienas nedēļas darbu.

Tas ir viss, ko šodien gribu teikt par vācu vēsturnieku holokausta ekspertīzi Latvijā.

Andrievs Ezergailis
Itakā, ASV